

HANDBOEK SAFETY & SECURITY

Groningen Airport Eelde

Machlaan 14a
9761 TK Eelde
Postbus 50
9765 ZH Paterswolde

T: 050 3097070
M: info@gae.nl
W: www.groningenairport.nl

Identificatiecode ICAO: EHGG
Identificatiecode IATA: GRQ

Versiehistorie

Versienummer	Datum	Wijzigingen
1.0	26-08-2025	Uitgifte 1 ^e versie na complete herziening en nieuw format

Weergave van aanpassingen

Het weergeven van aanpassingen in het Handboek Safety & Security vindt als volgt plaats:

- Aanpassingen in teksten zijn als volgt aangegeven:
 - Toegevoegde/gewijzigde tekst is grijs gemarkeerd aangegeven (voorbeeld: **toevoeging**).
 - Bij een nieuw hoofdstuk is alleen de titel van het hoofdstuk grijs gemarkeerd.
 - Verwijderde tekst is doorgehaald aangegeven (voorbeeld: ~~verwijderde tekst~~)
- Compleet verwijderde of vervangen hoofdstukken, paragrafen en alinea's worden niet gemarkeerd maar omschreven in de versiehistorie.
- Aanpassingen in schema's, tekeningen, afbeeldingen en grafieken worden niet gemarkeerd maar omschreven in de versiehistorie.

Bij de eerstvolgende uitgifte van het Handboek Safety & Security worden de oude grijze markeringen en doorgehaalde tekst verwijderd.

Documentbeheer

Documenthouder	Manager Security & Compliance
Classificatie	Intern en extern
Versie	1.0
Uitgiftedatum	26-08-2025
Geldend per	26-08-2025
Vervangt versie	Oude format
Wijzigingen t.o.v. vorige versie	- gehele document; Volledige herziening + nieuw format

Inhoudsopgave

Versiehistorie	2
Weergave van aanpassingen	2
Documentbeheer	2
Inhoudsopgave	3
Voorwoord	6
1 Luchthavenregels	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Algemene regels	7
1.3 Bedrijfs hulpverlening en Alarmregeling	8
1.4 Brandveiligheid	8
1.5 (Ver)bouwen en onderhoud	8
1.6 Huurders en/of gebruikers van ruimten	9
2 Security	10
2.1 Inleiding	10
2.2 Beveiliging op GAE	10
2.3 Werken in publiek en beschermd gebied	10
2.3.1 Luchthavenidentiteitskaart en toegang tot beschermd gebied	11
2.3.2 Luchthavenidentiteitskaart strikt persoonlijk	12
2.3.3 Gebruik van de Luchthavenidentiteitskaart	12
2.4 Controle op verboden voorwerpen	13
2.4.1 Controle van passagiers, werknemers en bemanning	13
2.4.2 Controle van goederen	14
2.4.3 Controle van voertuigen	14
2.4.4 Controle bij het instappen	15
2.4.5 Sluiten van vliegtuigdeuren en luiken (bij based of overnight operations)	15
2.5 Security cultuur	15
2.5.1 Tien geboden in jouw dagelijks werk	16
2.5.2 Onbeheerde bagage	16
2.5.3 Hoe te handelen bij verdachte en gevaarlijk situaties	17
2.5.4 Ondernijning en andere criminele activiteiten	17
2.5.5 Cybersecurity	18
3 Safety Airside	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Gedragsregels	19
3.3 Verkeersregels	21
3.3.1 Voorrangsvolgorde	21
3.3.2 Regels voor bestuurders	22
3.4 Veiligheidsregels conform de Arbowet	22

3.4.1	Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM)	22
3.5	<i>Opstellen van Afhandelingsmaterieel</i>	23
3.6	<i>Vliegtuigopstelplaatsen (VOP's)</i>	23
3.6.1	Als het vliegtuig aankomt	23
3.6.2	Tijdens het tanken van het vliegtuig	24
3.6.3	Wanneer het vliegtuig vertrekt.....	25
3.7	<i>Sneeuw en gladheid</i>	25
3.8	<i>Mist, storm- en onweersverwachting</i>	26
3.9	<i>De kracht van vliegtuigmotoren</i>	27
3.10	<i>Voetgangersbeleid</i>	27
3.11	<i>Start-up verbod</i>	27
4	Markeringen & bebording	28
4.1	<i>Inleiding</i>	28
4.2	<i>Markeringen airside</i>	28
4.2.1	Rode klaringslijn.....	28
4.2.2	Platform veiligheidslijn	29
4.2.3	Vliegtuigopstelplaats (VOP)	29
4.2.4	Vliegtuig inrijdlijn	30
4.2.5	Stopstreep.....	30
4.2.6	Uitlijningsbalk	31
4.2.7	Aanduiding draairichting.....	31
4.2.8	Vliegtuig uitrijdlijn.....	32
4.2.9	Oversteek.....	32
4.2.10	Dienstweg	33
4.2.11	Voetgangersoversteekplaats	33
4.2.12	Looproute passagiers.....	34
4.2.13	Grensgebied airside sectoren	34
4.3	<i>Bebording airside</i>	35
4.3.1	Stop controle	35
4.3.2	Stop no entry	35
4.3.3	Aircraft Charging.....	36
4.4	<i>Overige voorzieningen airside</i>	37
4.4.1	Brandblussers en bluswagens.....	37
4.4.2	Afvalbakken en containers.....	37
4.4.3	Windzak	38
4.4.4	Lichtmasten.....	38
5	Acties bij	39
5.1	<i>Inleiding</i>	39
5.2	<i>Brand</i>	39
5.3	<i>Ongeval</i>	39
5.4	<i>Ontruiming</i>	39
5.5	<i>Storingen en schades</i>	40
5.6	<i>Incidenten en onveilige situaties</i>	40

5.7	<i>Vloeistoflekkage</i>	40
6	Sancties	41
6.1	<i>Inleiding</i>	41
6.2	<i>Onmiddellijke inname luchthavenidentiteitskaart</i>	41
6.3	<i>Wie deelt de sancties uit</i>	41
6.4	<i>Voorbeelden van (ernstige) overtredingen</i>	41
7	Woordenlijst	42

Voorwoord

Waarom dit handboek?

Groningen Airport Eelde, hierna te noemen GAE, is verplicht te zorgen voor de voorzieningen die nodig zijn voor een goede en veilige afhandeling van het luchtverkeer en het daarmee samenhangende personen- en goederenvervoer op de luchthaven. Deze regels, voorschriften en procedures komen onder andere voort uit wet- en regelgeving met betrekking tot de veiligheid en beveiliging van de burgerluchtvaart, brandveiligheid en arbeidsomstandigheden. Om aan deze verplichting te voldoen heeft GAE dit handboek met regels opgesteld waaraan iedereen zich dient te houden op de luchthaven.

Ook in de terminal is een goed overzicht noodzakelijk. Om ervoor te zorgen dat alle mensen veilig hun bestemming kunnen bereiken, is het belangrijk dat iedereen zich aan de regels houdt. Op deze manier wordt de veiligheid gewaarborgd.

Wanneer iemand zich niet aan de regels houdt kan dit een incident of andere calamiteit tot gevolg hebben. Dit heeft vaak een lange nasleep: schade die kan variëren van enkele honderden euro's tot enkele miljoenen euro's of, nog erger, persoonlijk letsel.

Het doel van dit handboek is de kans op dit soort incidenten en de directe gevolgen daarvan tot een absoluut minimum te beperken. Want elk ongeval, hoe klein ook, schaadt de reputatie van de luchthaven en daarmee ook de belangen van een ieder die daar direct of indirect werkzaam is.

Voor wie is dit handboek bestemd?

Dit handboek bevat regels voor alle Luchthavenidentiteitskaart (LHIK) houders. De regels en voorschriften voor airside en de terminal zijn echter niet voor iedereen gelijk. Tevens gelden aan airside soms andere voorschriften dan in de terminal. De securitymaatregelen kunnen altijd uitgebreider zijn dan in dit handboek is beschreven door nieuwe wet- en regelgeving.

Gebruik van het handboek

Dit handboek vervangt of wijzigt geen andere beschreven regels en/of gemaakte afspraken. Dit handboek dient uitsluitend als toelichting. Het handboek kan je gebruiken als naslagwerk in de dagelijkse praktijk én ter voorbereiding op de safety en security test.

Instructieprogramma Beveiligingsbewustzijn

Voor het verkrijgen van een LHIK dienen jij en je werkgever te voldoen aan de voorwaarden. Eén van deze voorwaarden is dat jij, indien je gaat werken in beschermd gebied, dient te slagen voor de securitytest. Als je toegang krijgt tot de randwegen en/of het platform, dan dien je ook te slagen voor de safety test. In deze toetsen worden een aantal vragen gesteld over de voorschriften, de regels en de achtergronden waarom deze regels zijn opgesteld.

Naast dit handboek dien je kennis genomen te hebben van het instructieprogramma beveiligingsbewustzijn (e-learning), welke je kunt vinden op de website van de luchthaven. Je krijgt toegang tot de e-learning door je e-mailadres in te vullen waarna je een unieke inlogcode ontvangt.

Jouw werkgever dient ervoor te zorgen dat je op de eerste dag dat je op GAE gaat werken, goed op de hoogte wordt gebracht van waar je belangrijke aspecten van beveiliging en veiligheid kunt vinden. Denk daarbij aan de locaties van brandblusinstallaties, personeelsdoorgangen, securitycontroles en nooduitgangen.

Wij hopen dat dit handboek jou zal helpen om jouw werk op GAE veilig en volgens de regels uit te voeren.

1 Luchthavenregels

1.1 Inleiding

Veilig werken is belangrijk op een luchthaven. Daarom zijn er regels opgesteld voor alle werkzaamheden en procedures. Iedereen moet de geldende regels en voorschriften kennen en zich eraan houden. Zie hiervoor ook het Luchthavenreglement GAE en het Aerodrome Manual GAE.

1.2 Algemene regels

VERPLICHT!

Algemeen

- Volg aanwijzingen door of namens GAE altijd op.
- Gedraag je zodanig op het luchthaventerrein, dat gebruikers van de luchthaven zich niet aan jou kunnen storen. Onder misdragingen wordt onder andere verstaan: het lastigvallen van personen, vechten, deelnemen aan samenscholingen, onnodig opdringen en door uitdagend gedrag aanleiding geven tot wanordelijkheden.

VERBODEN!

Algemeen

- Gebruik geen verdovende middelen.
- Je mag niet onder invloed zijn van alcohol of verdovende middelen tijdens je werkzaamheden op het luchthaventerrein.
- Roken is op airside, in de terminal en alle andere openbare ruimtes op het luchthaventerrein verboden. Dit geldt ook voor vapes en e-sigaretten.
- Betreed het luchthaventerrein of een gedeelte daarvan niet op een tijdstip dat dit kenbaar gesloten is of niet toegankelijk is.

Verboden acties en handelingen

- Bedelen op het luchthaventerrein.
- Inzameling(en) houden (tenzij men schriftelijk toestemming van de directie heeft).
- Liggen of slapen in het openbare gedeelte van de luchthaven.
- Misbruik maken van voorzieningen of gebruik maken van voorzieningen op een onbedoeld tijdstip, bestemming of manier.
- Meenemen van dieren, stoffen of voorwerpen die hinder, gevaar, verontreiniging, ordeverstoring of beschadiging veroorzaken of kunnen veroorzaken.
- Rolschaatsen, skaten, skeeleren, skateboarden, steppen en (brom)-fietsen in de openbare gedeeltes van de terminal.

Verder is het verboden – zonder schriftelijke toestemming – van de directie:

- Aanbrengen of aan laten brengen van reclameborden, aanplakbiljetten en dergelijke of op een andere wijze reclame voeren of enige handeling van propagandistische aard verrichten.
- Verspreiden of laten verspreiden van aankondigingen van evenementen, demonstraties, openbare redevoeringen, bijeenkomsten of vermakelijkheden.
- Uitoefenen van commerciële activiteiten.
- Audiovisuele opnamen maken, anders dan voor particulier gebruik.
- Het op welke manier dan ook actief en/of passief aanbieden van niet-besteld taxivervoer.

1.3 Bedrijfshulpverlening en Alarmregeling

Met betrekking tot de wetgeving over Bedrijfshulpverlening (BHV) en de alarmregeling zijn de diverse werkgevers die werkzaamheden verrichten op GAE en in de terminal verplicht tot samenwerking. GAE coördineert deze samenwerking. Zie voor meer informatie ook het BHV-plan GAE, het Incident- en Rampbestrijdingsplan GAE (IRP) en het Calamiteitenplan GAE.

1.4 Brandveiligheid

Brandgevaar

Brand op GAE kan verschrikkelijke gevolgen hebben. Daarom moeten alle risico's worden vermeden. Een van de grote risico's is de brandbaarheid van kerosinedampen. Deze dampen hangen rond luchtvaartuigen en zijn uiterst ontvlambaar. Daarom is bijvoorbeeld roken op airside dan ook absoluut verboden. Wanneer je brandgevaarlijke werkzaamheden moet doen, meld dit dan vooraf bij de Havendienst (Airport Authority).

VERPLICHT!

- Meld brandgevaarlijke werkzaamheden vooraf bij de Havendienst **(050-3097014)**.
- Volg aanwijzingen van de brandweer altijd op.
- Houd vluchtroutes en nooduitgangen vrij van obstakels.
- Houd blusmiddelen te allen tijde bruikbaar en bereikbaar.
- Sla gevaarlijke stoffen alleen op in daarvoor bestemde of aangewezen ruimten en uitsluitend na toestemming van GAE.
- Beperk las-, slijp en brandwerkzaamheden zoveel mogelijk
- Voer las-, slijp en brandwerkzaamheden alleen uit na toestemming van de Havendienst.

VERBODEN!

- Roken is alleen toegestaan op de daarvoor aangewezen locaties. Dit geldt ook voor zogenaamde e-sigaretten. Roken op airside en in de terminal is niet toegestaan. Ook niet in voertuigen.
- Stook geen open vuur.
- Ontsteek geen vuurwerk.
- Blijf af van branddetectie-, brandbeveiliging- en brandblusapparatuur indien er geen reden toe is deze te gebruiken.
- Zorg dat branddetectie-, brandbeveiliging- en brandblusapparatuur altijd zichtbaar blijven. Zet je voertuig of ander materieel er dus niet voor.
- Belemmer het sluiten van automatische branddeuren, rookdeuren, brandwerende rolluiken en nooduitgangen nooit. Plaats bijvoorbeeld geen afvalbak om een deur open te houden.
- Sluit ventilatieopeningen nooit af.

1.5 (Ver)bouwen en onderhoud

Algemeen

Vóór de aanvraag en/of aanvang van (ver)bouwen en onderhoud dien je schriftelijk toestemming te hebben van de directie GAE.

VERPLICHT!

Tijdens (ver)bouwen en onderhoud

- Waarborg de fysieke scheiding tussen beschermde en publiek toegankelijke gebieden.
- Houd brandmelders en blusmiddelen altijd bereikbaar.
- Zorg voor noodbebording als de vluchtweg-bebording tijdens de werkzaamheden niet zichtbaar is.
- Bied een alternatief bij geblokeerde vluchtwegen en maak dit met borden zichtbaar.

- Neem in geval van twijfel contact op met de Havendienst **(050-3097014)**.
- Tijdens werkzaamheden moet te allen tijde afval en FOD voorkomen worden. Zie [hoofdstuk 3.2](#) voor een uitgebreide beschrijving van FOD.
- Ruim voor het verlaten van de werkplek de werkomgeving op.
- Voer bouwafval zelf af.
- Sluit technische ruimten bij het verlaten altijd af.

Na afloop van (ver)bouwen en onderhoud

- Hef tijdelijke voorzieningen op en herstel de beginsituatie.
- Meld werkzaamheden af bij de Havendienst **(050-3097014)**.

VERBODEN!

Tijdens (ver)bouwen en onderhoud

- Hinder de passagiersstroom niet.
- Laat geen gereedschappen, arbeidsmiddelen en stoffen onbeheerd of onbeveiligd achter.
- Gebruik technische ruimten niet als opslagplaats of als werkplaats.

1.6 Huurders en/of gebruikers van ruimten

VERPLICHT!

- Gebruik de ruimte alleen voor het doel en op de wijze zoals omschreven is in het huurcontract.
- Voldoe aan de opgaveplicht aan de beheerder van voorwerpen, (gevaarlijke) stoffen en installaties in gehuurde ruimten.
- Houd rekening met de toegestane vuur- en vloerbelasting.
- Zorg er altijd voor dat brandblussers goed bereikbaar zijn en gekeurd.
- Je bent zelf verantwoordelijk voor het afvoeren van afval en andere overtollige zaken.
- Houd vluchtwegen vrij en voorkom brandgevaar door zwerfafval.
- Deponeer afval uitsluitend in de daarvoor bestemde bakken of containers.

VERBODEN!

- Onderverhuur is niet toegestaan, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van GAE.
- Laat nooit afval of overtollige zaken achter in gangen en andere algemene ruimten.

2 Security

2.1 Inleiding

GAE streeft naar een veilige omgeving voor iedereen. Als passagier en werknemer word je op diverse locaties gecontroleerd. Denk bijvoorbeeld aan de controle bij het betreden van de doorgang bij de Hold Baggage Screening (HBS) of de beveiligingsopstelling richting de vertrekhal. Hierbij wordt gecontroleerd of je geen gevaarlijke voorwerpen bij je hebt. Iedereen, jong of oud, man of vrouw, passagier of crew, moet deze controle doorlopen. Ook alle goederen die je wilt meenemen, zoals hand-, ruimbagage en gereedschap worden gecontroleerd. Enkel de LHIK-houder met een 'U' op de LHIK is uitgezonderd van deze controle. Zie ook [hoofdstuk 2.3.1.](#)

2.2 Beveiliging op GAE

Waarom al deze beveiligingsmaatregelen op GAE? In het verleden zijn er verschillende aanslagen op luchthavens en vliegtuigen gepleegd. Wereldwijd en dus ook op GAE, wordt er dan ook alles aan gedaan om dergelijke aanslagen te voorkomen.

Naast het feit dat GAE een veilige omgeving belangrijk vindt, zijn de beveiligingsmaatregelen verplicht gesteld door de Nederlandse en internationale overheden. Deze overheden controleren op GAE regelmatig of de maatregelen op orde zijn. Het doorlopen en het succesvol afronden van de e-learning is één van de aspecten die de overheid voor alle werknemers en/of LHIK-houders op de luchthaven verplicht stelt.

2.3 Werken in publiek en beschermd gebied

Op GAE maken we onderscheid tussen beschermd en publiek gebied. In het publieke gebied (landzijde) mag iedereen komen: zoals passagiers, wegbrengers & ophalers, werknemers en dagjesmensen. De grens tussen het publiek toegankelijk deel en het **niet** voor publiek toegankelijke deel van de luchthaven wordt beschermd door periferiebeveiliging.

In beschermd gebied mogen alleen personen komen die er voor hun werk moeten zijn. Er zijn maar een beperkt aantal doorgangen naar beschermd gebied. Deze worden continu bewaakt door beveiligingspersoneel, automatische deuren, hekken en camera's. Om toegang te krijgen tot beschermd gebied wordt je LHIK gecontroleerd.

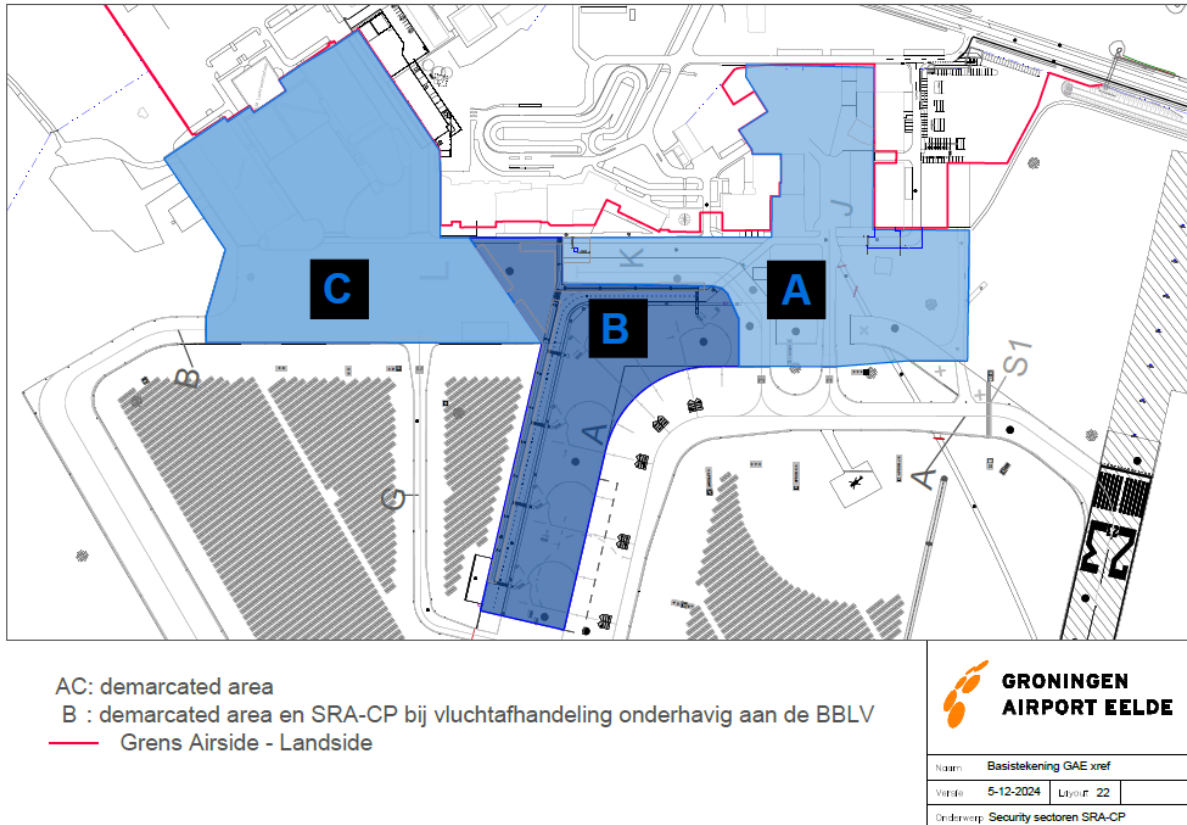
De beschermde gebieden op GAE zijn:

Security Restricted Area – Critical Part (SRA-CP) – (toegangscontrole + beveiligingsonderzoek)

- Airside sector-B = Platform Alfa inclusief de dienstweg, de corridor en het middengedeelte (driehoek): *het gedeelte waar commerciële verkeersvluchten afgehandeld worden;*
- De clean area van de terminal: *het gedeelte van de terminal vanaf de security check tot aan het platform (incl. vertrekhal). Dit gebied noemen we clean (schoon) omdat alle personen, bagage en goederen gecontroleerd zijn op gevaarlijke voorwerpen;*
- De bagagehal (HBS): *het gedeelte waar de koffers gesorteerd en gescreend worden om naar het juiste vliegtuig te worden gebracht.*

Demarcated Area – (toegangscontrole)

- Het gedeelte bestemd voor General Aviation en waar geen commerciële verkeersvluchten worden afgehandeld.

Voor eenieder die de beschermde gebieden wil betreden, is een geldig toegangsbewijs verplicht: passagiers dienen in het bezit te zijn van een boarding pass en werknemers, clubleden en/of bezoekers op de luchthaven dienen in het bezit te zijn van een LHIK of een Visitor-pas die zichtbaar moet worden gedragen.

2.3.1 Luchthavenidentiteitskaart en toegang tot beschermd gebied

Het aantal personen dat toegang heeft tot beschermd gebied wordt zoveel mogelijk beperkt. Alleen personen die regelmatig in beschermd gebied werken en voldoen aan de wettelijke- en GAE-eisen krijgen middels een LHIK toegang tot beschermd gebied.

De LHIK heeft een aantal kenmerken.

De LHIK kan 4 verschillende kleuren achtergrond hebben.

Rood: de LHIK-houder heeft een bepaalde bevoegdheid/autoriteit: Airport Authority (Havendienst), Koninklijke Marechaussee (KMar), Douane, Luchtvaartpolitie, Security, Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

Blauw: de LHIK-houder is werkzaam bij GAE of een bedrijf dat gevestigd is op GAE.

Geel: de LHIK-houder is lid van een op GAE gevestigde vliegclub.

Wit: de pashouder heeft geen eigen LHIK, maar heeft voor die dag een Visitor-pas.

Aan de linkerkant staat de pasfoto van de LHIK-houder, m.u.v. Visitor-pas. Aan de rechterkant staat de achternaam, de voorletter(s), de afdeling of het bedrijf en een geldigheidsdatum. Op de Visitor-pas staan geen personalia.

In de onderste balk worden alle autorisaties aangegeven:

- de eerste reeks zwarte letters staan voor de airside sectoren waarop de LHIK-houder geautoriseerd is.
- staat er een “L1” of een “P” in de onderste balk, dan is de LHIK-houder geautoriseerd voor het **rijden** in het landingsterrein en/of op het platform. Hiervoor dient men een aanvullende training gevolgd te hebben.
- De **rode** letters geven de autorisatie voor de aankomsthal, vertrekhal en/of bagagehal aan.
- Aan het eind van de balk kan ook nog een letter staan:
 - X:** de LHIK-houder is ongescreend en heeft geen Verklaring van Geen Bezwaar (VGB).
 - W:** met een gele achtergrond: de LHIK-houder heeft een wapenverlof (birdcontrol).
 - U:** met een gele achtergrond: de LHIK-houder is uitgezonderd van een beveiligingsonderzoek.

Enkele voorbeelden van GAE luchthavenidentiteitskaarten zijn:

Zie voor meer informatie m.b.t. toegang ook het Toegangsreglement GAE.

2.3.2 Luchthavenidentiteitskaart strikt persoonlijk

De LHIK is een strikt persoonlijk (toegangs)bewijs. Alleen de op de pas vermelde persoon kan met deze LHIK toegangsrechten verkrijgen.

- Leen jouw LHIK dus nooit uit aan een ander.
- Verleen geen toegang aan personen die niet in het bezit zijn van een geldige LHIK.
- Het is niet toegestaan de LHIK te gebruiken buiten werktijd of voor privé doeleinden (haal bijvoorbeeld geen vrienden of familie op onderaan de vliegtuigtrap).

Werkgevers moeten ervoor zorgen dat hun werknemers beschikken over een LHIK voor de gebieden waarin zij werkzaam zijn. Het is niet toegestaan werkzaamheden te verrichten voordat de LHIK is afgegeven.

Bij misbruik van de LHIK kan de deze onmiddellijk en zonder opgave van redenen worden ingenomen en/of geblokkeerd.

2.3.3 Gebruik van de Luchthavenidentiteitskaart

Alle LHIK-houders zijn verplicht om de LHIK in beschermd gebied goed zichtbaar te dragen. Doet iemand dat niet, spreek deze persoon dan hierop aan. Zo wordt voortdurend gecontroleerd of er onbevoegden in beschermd gebied rondlopen.

Inleveren LHIK

De LHIK dient terstond ingeleverd te worden bij de Havendienst op GAE, nadat de LHIK-houder zijn werkzaamheden heeft beëindigd, een clublid zijn lidmaatschap heeft beëindigd of een student de opleiding heeft afgerond.

Verlies of diefstal

Bij verlies of diefstal van de LHIK moet dit direct gemeld worden bij de Havendienst, zodat deze geblokkeerd kan worden. Voor het opnieuw verstrekken van de LHIK zijn kosten aan verbonden.

Belangrijk

Naast het verlenen van toegang is de LHIK ook een bewijs dat de LHIK-houder bekend is met de Safety & Security regels op airside en in de terminal. Na 12 maanden inactiviteit van een LHIK-houder op GAE wordt de LHIK geblokkeerd. Voor het heractiveren van de LHIK dient eerst het Instructieprogramma Beveiligingsbewustzijn opnieuw gevolgd te worden.

Gebruik Visitor-pas

Een Visitor-pas wordt alleen uitgegeven aan bezoekers die kortstondig (zonder regelmaat) op de luchthaven aanwezig moeten zijn. Een Visitor-pas wordt enkel uitgegeven op vertoon van een geldig identiteitsbewijs (niet zijnde een rijbewijs). Het bezoek kan alleen plaatsvinden onder begeleiding van een vaste LHIK-houder, tenzij anders overeengekomen. De Visitor-pas is alleen geldig op de dag zelf en dient aan het einde van het bezoek ingeleverd te worden bij de Havendienst.

Toegangsreglement GAE

Voor alle overige voorwaarden m.b.t. het gebruik van de LHIK zie het Toegangsreglement GAE.

2.4 Controle op verboden voorwerpen

Passagiers en werknemers, bagage, goederen en voertuigen die op GAE het beschermde gebied SRA-CP ingaan, worden op aanwezigheid van verboden voorwerpen gecontroleerd. Doel van deze controle is om te voorkomen dat verboden voorwerpen in SRA-CP en later aan boord van een vliegtuig kunnen worden gebracht, zodat hiermee een terroristische aanslag zoals een kaping, sabotage of bomaanslag kan worden uitgevoerd.

Voorbeelden van dergelijke verboden voorwerpen zijn:

- steekwapens: mes, dolk, sabel, degen, samoeraizwaard;
- vuurwapens: pistool, jachtgeweer, mitrailleur;
- chemische wapens: zenuwgas, traangas, verstikkende stoffen, pepperspray;
- explosieven: bom, dynamiet, molotovcocktail, granaat;
- scherpe voorwerpen: schaar, zakmes, passer, beitel, hamer;
- niet scherpe voorwerpen: honkbalknuppel, handboog.

2.4.1 Controle van passagiers, werknemers en bemanning

Passagiers, werknemers en bemanning zijn verplicht om ter controle door een metaaldetectiepoort of security scanner te gaan.

Metaaldetectiepoort

Een metaaldetectiepoort spoort metalen voorwerpen op die een persoon eventueel bij zich draagt en is alleen van toepassing op werknemers in de HBS of via A15.

Security scanner

De security scanner is een scanner gebaseerd op technologie die gebruik maakt van millimetergolven. De golven gaan door kleding heen en worden door de huid gereflecteerd. Ook op ander materiaal, zoals plastic, metaal, hout, ijzer, keramiek, etc. reflecteren de golven. Op deze manier worden verdachte

voorwerpen gedetecteerd. Als je in de security scanner gaat staan, moet je je “hoodie”, vest of jas uit doen en je armen spreiden. Ook alle items in je broekzak (ken) dien je van tevoren in een bak te plaatsen!

Alarm

Mocht de security scanner of de metaaldetectiepoort alarm geven dan dien je gefouilleerd te worden door het beveiligingspersoneel. Vrouwelijke personen worden altijd door vrouwelijke beveiligingsmedewerkers gefouilleerd en mannen door mannen.

Gezondheidsrisico

De security scanner brengt geen gezondheidsrisico met zich mee. De apparatuur werkt, in tegenstelling tot bepaalde medische scanners, niet met röntgenstraling. Iedereen, dus ook bijvoorbeeld zwangere vrouwen en mensen met een pacemaker, kunnen zich zonder enig gezondheidsrisico door de security scanner laten controleren.

En mocht je het je afvragen: ze zien je niet naakt en kunnen ook niet door je lichaam heen kijken.

Belangrijk

Volg de aanwijzingen van beveiligingspersoneel strikt op.

2.4.2 Controle van goederen

Handbagage en goederen

Passagiers, werknemers en bemanning zijn bij toegang tot SRA-CP verplicht om alle meegebrachte goederen (waaronder handbagage) door röntgenapparatuur voorzien van EDS en ETD te laten screenen en, indien nodig, door nader handmatig onderzoek. Hierop is te zien of de handbagage/goederen verboden voorwerpen bevat, zoals wapens en (mogelijke) explosieven.

Ook voorraden die SRA-CP ingaan, zoals voor de winkel in de vertrekhal, worden bij de doorgangen door beveiligingspersoneel gecontroleerd.

Ruimbagage

De ruimbagage die aan boord van een vliegtuig wordt geladen, wordt gecontroleerd op explosieven of andere gevaarlijke stoffen en voorwerpen. In geval van twijfel wordt de ruimbagage, in het bijzijn van de passagier, geopend en onderzocht. Na controle wordt voortdurend toezicht gehouden op de ruimbagage in de bagageruimte en op het platform totdat deze aan boord is geladen en het ruim is gesloten.

2.4.3 Controle van voertuigen

Demarcated Area

Wilt je met een voertuig toegang tot Demarcated Area dan dien je je te melden bij hek 26. De Havendienst controleert hier het voertuig en de inzittenden op de juiste toegangsbewijzen (airsidevignet en LHIK). Bestuurders met een ‘L1’ of een ‘P’ autorisatie op de LHIK mogen zelfstandig op de toegekende delen van het luchtvaartterrein rijden. Alle overige bestuurders worden begeleid.

Security Restricted Area – Critical Part (SRA-CP)

Wilt je met een voertuig toegang krijgen tot SRA-CP dan dient je je te melden bij één van de doorlaatposten A15 of A14. Het beveiligingspersoneel controleert het voertuig op de aanwezigheid van een airsidevignet en op het **niet** aanwezig zijn van verboden voorwerpen. Ook alle inzittenden worden bij deze controle gecontroleerd op de aanwezigheid van de juiste toegangsbewijzen (toegangscontrole) en op het **niet** in bezit hebben van verboden voorwerpen (veiligheidsonderzoek).

Zie voor meer informatie ook het Reglement Toegang tot Airside voor Voertuigen.

2.4.4 Controle bij het instappen

De luchtvaartmaatschappij c.q. afhandelaar controleert voor het instappen in het vliegtuig of de passagier een instapkaart heeft. Als blijkt dat er wel ruimbagage is ingecheckt maar de passagier niet komt opdagen dan haalt de luchtvaartmaatschappij de betreffende bagage uit het vliegtuig. Dit om het risico te verkleinen dat een koffer zonder passagier in de lucht tot ontploffing wordt gebracht.

2.4.5 Sluiten van vliegtuigdeuren en luiken (bij based of overnight operations)

Volgens de Luchtvaartwet (o.a. artikel 37e) is de luchtvaartmaatschappij verplicht om te voorkomen dat onbevoegden toegang krijgen tot een vliegtuig. Bij een based operation of overnight operation, wanneer het vliegtuig langere tijd op de luchthaven staat zonder actieve crew, ligt deze verantwoordelijkheid bij de Handling.

In deze situaties zijn de Dispatcher of Platform Coördinator verantwoordelijk voor het nemen van passende maatregelen om onbevoegde toegang tot het toestel te voorkomen. Dit houdt in dat zij ervoor zorgen dat alle deuren en luiken van het vliegtuig gesloten zijn, of dat mobiele trappen zo ver van het toestel zijn verwijderd dat het onmogelijk is om vanaf de grond toegang te krijgen.

In alle andere gevallen – wanneer de crew aan boord is of direct toezicht houdt – ligt de verantwoordelijkheid voor de beveiliging van het toestel bij de crew.

2.5 Security cultuur

Jouw bijdrage aan de beveiliging op GAE

Beveiliging is niet alleen een zaak van beveiligingspersoneel. Ook van jou vragen we een bijdrage om GAE zo veilig mogelijk te houden.

2.5.1 Tien geboden in jouw dagelijks werk

Hieronder vind je de tien belangrijkste wetten waarmee je in je dagelijks werk moet bijdragen aan de beveiliging op GAE.

1. Draag de Luchthavenidentiteitskaart (LHIK) of Visitor pas altijd zichtbaar.
2. Gebruik de LHIK alleen tijdens je werkzaamheden en ten behoeve van de uitoefening van jouw functie.
3. Mocht je de LHIK verliezen, meld dit direct aan de afdeling Havendienst.
4. Laat niemand (zonder een eigen LHIK of Visitor pas) op jouw LHIK 'meelopen' naar beschermd gebied.
5. Neem geen verboden voorwerpen mee in beschermd gebied, tenzij je gemachtigd bent deze voorwerpen mee te nemen.
6. Laat verboden voorwerpen die je voor jouw functie nodig hebt in beschermd gebied nooit onbeheerd achter.
7. Neem voor andere personen geen cadeaus of pakjes mee door de veiligheidscontrole.
8. Sluit alle kantoor-, operationele of technische ruimten altijd goed af en sluit vertrouwelijke documenten goed op in een kast.
9. Ga niet in op vragen van onbekenden over beveiligingsmaatregelen.
10. Wees alert op alles wat afwijkt van het normale, bijvoorbeeld verdacht gedrag.

2.5.2 Onbeheerde bagage

Belangrijk: Raak onbeheerde bagage nooit aan!

Iedereen die werkzaam is op de luchthaven dient alert te zijn op 'onbeheerde bagage/spullen'. Dit geldt voor zowel in de terminal alsook op de parkeerterreinen. Het komt vaak voor dat iemand zijn bagage per ongeluk is vergeten of dat men de bagage bewust heeft achter gelaten in geval van overbagage. Helaas kan de bagage ook gevaarlijk stoffen of zelfs explosieven bevatten en is deze bewust ergens neergezet.

- Zie je een bagagestuk wat vermoedelijk onbeheerd is dan dien je navraag te doen in de directe omgeving van het bagagestuk aan aanwezigen om zodoende de eigenaar te achterhalen.
- De bagage dient gecontroleerd te worden op aanwezigheid van een bagagelabel. Bij aanwezigheid van het label kan de naam van de eigenaar worden achterhaald en kan de eigenaar worden omgeroepen via de servicebalie in de terminal.

Als na bovenstaande acties nog niet bekend is wie de eigenaar is en wat de inhoud van de bagage is dan dien je een melding te maken bij Havendienst via telefoonnummer 050-3097014. De Havendienst kan de omgeving en de geschiedenis van de onbeheerde bagage controleren m.b.v. camera's en melden dit indien nodig bij de Airport Manager, de Manager Security & Compliance of de Manager Airport Operations. Aan de hand van de resultaten hiervan en indien nodig zal de KMar gealarmeerd worden.

Wanneer onbeheerde bagage veilig is verklaard door de KMar dan dient deze te worden ingeleverd bij de servicebalie. Onbeheerde bagage (ook niet wanneer de bagage leeg is) mag nooit worden weggegooid. Alleen wanneer het overduidelijk afval betreft, zoals een lege plastic zak, mag deze worden weggegooid.

2.5.3 Hoe te handelen bij verdachte en gevaarlijk situaties

→ KIJKEN

- *Beoordeel de situatie*

→ BEPAAL

- *Wat is er aan de hand?*
- *Wie zijn erbij betrokken?*
- *Waar vindt het plaats?*
- *Wanneer vond het plaats?*

→ HANDELEN

- *Situatie: OK*
Doe niets.
- *Situatie: Verdacht*
Meld de situatie bij de Havendienst. Hierbij kun je gebruik maken van alle communicatiemiddelen die tot je beschikking staan.
- *Situatie: Gevaarlijk*
 - Spreek mensen aan, of
 - Los de gevaarlijke situatie op, of
 - Indien je zelf niets kunt doen, meld de situatie altijd bij de Havendienst. Hierbij kan je gebruik maken van alle communicatiemiddelen die tot jouw beschikking staan. Als dit niet mogelijk is en/of de Havendienst niet bereikbaar is, bel dan **112**.
- *Situatie: Levensbedreigend*
 - Blijf kalm.
 - Probeer eerst jezelf te beschermen.
 - Als jou iets overkomt, dan kan je anderen ook niet helpen.
 - Probeer bij direct levensgevaar anderen te helpen.
 - Breng jezelf nooit in gevaar.
 - Indien mogelijk meld de situatie altijd bij de Havendienst. Hierbij kan je gebruik maken van alle communicatiemiddelen die tot jouw beschikking staan. Als dit niet mogelijk is en/of de Havendienst niet bereikbaar is, bel dan **112**.

2.5.4 Ondermijning en andere criminele activiteiten

Soms proberen criminelen misbruik te maken van onze infrastructuur, onze operatie en de bedrijven op GAE. Dat we een logistiek knooppunt zijn en toegangspoort tot Nederland en Europa trekt helaas ook criminelen aan.

Op GAE zijn we er alert op, en het helpt als jij ook alert bent. Ter behoud van een veilige luchthaven wordt er dan ook van jou verwacht dat je ieder vermoeden en/of signaal van ondermijning, zoals drugs- of wapenhandel, grote sommen contant geld en andere criminele activiteiten, alsmede van (mogelijke) radicalisering en andere vormen van *insider threat* meldt. Als criminelen uit de onderwereld misbruik proberen te maken van de processen en infrastructuur van de bovenwereld heet dat ondermijning. Onder ondermijning verstaan wij criminaliteit waarbij gebruik wordt gemaakt van legale bedrijven en diensten. Luchthavens zijn in het algemeen aantrekkelijk voor verschillende vormen van ondermijning.

Met *insider threat* ('een dreiging van binnen de organisatie') bedoelen we het risico op criminaliteit waarbij een werknemer met een LHIK betrokken is.

Wat verwachten we van jou? Meld ieder vermoeden en/of signaal van ondermijning en andere criminele activiteiten bij jouw leidinggevende, een hoger leidinggevende of de KMar. Word je benaderd of voel je je onder druk gezet wat mogelijk te maken heeft met ondermijning, meld dit dan bij jouw leidinggevende, een hoger leidinggevende of de KMar. Meld signalen van (mogelijke) radicalisering en andere vormen van *insider threat* bij jouw leidinggevende, een hoger leidinggevende of de KMar. Meld acuut gevaar direct via het nummer van de Havendienst 050-3097014 of bel **112**.

Het is niet altijd makkelijk om een melding te doen, vooral als je je niet veilig voelt. Gelukkig kun je dit ook anoniem doen. Anoniem melden bij de KMar kan via het Team Criminele Inlichtingen (TCI). Het team heeft veel kennis van luchthavens. Je kunt hen bereiken via 030-2761216. Meld Misdaad Anoniem; dit is een onafhankelijke organisatie die jouw anonimiteit beschermt. Je kunt je melding doen via telefoonnummer 0800-7000.

2.5.5 Cybersecurity

Groningen Airport Eelde en haar partnerbedrijven zijn voor vrijwel al hun processen afhankelijk van digitale systemen. Het is erg belangrijk dat systemen beschikbaar zijn, correcte informatie bevatten en alleen maar toegankelijk zijn voor personen die daarvoor geautoriseerd zijn. Helaas hebben ook wij te maken met een groeiende mate van cybercriminaliteit. Deze vorm van criminaliteit kan op allerlei manieren voorkomen; via je smartphone, een laptop, valse e-mails of bijvoorbeeld een USB-stick.

Op de luchthaven dienen we er samen aan te werken dat we cybercriminaliteit proberen te voorkomen. Ben je ervan bewust dat iedereen te maken krijgt met vormen van cybercriminaliteit. En besef je dat jij onderdeel bent van de digitale veiligheid van alle systemen op GAE. Houd je aan de volgende basisregels:

- Geef nooit een wachtwoord aan een ander. Ook niet aan je directe collega's.
- Schrijf nooit wachtwoorden op.
- Vergrendel een apparaat wanneer je deze niet meer gebruikt. Ook als het maar voor 5 minuten is.
- Open alleen e-mails, bijlagen en links wanneer je de afzender vertrouwt. Bij twijfel, neem dan contact op met de IT-afdeling van je werkgever.
- Gebruik alleen programma's die door GAE of door de IT-afdeling van jouw werkgever zijn geïnstalleerd.
- Sluit nooit persoonlijke apparaten aan op apparatuur van GAE. Ook niet om bijvoorbeeld je telefoon op te laden.
- Let op verdachte situaties. Als je de situatie niet vertrouwt, meld je dit bij je leidinggevende/teamleider.

3 Safety Airside

3.1 Inleiding

Veilig werken is belangrijk op het luchtzijdige gedeelte van de luchthaven. Daarom zijn er regels, voorschriften en procedures opgesteld voor alle werkzaamheden op airside. Iedereen die aan airside werkt moet de daar geldende regels en voorschriften kennen en zich eraan houden.

3.2 Gedragsregels

VERPLICHT!

Algemeen

- Draag je LHIK altijd zichtbaar.
- Volg de aanwijzingen gegeven door of namens de Airport Manager altijd op.
- Deze aanwijzingen kunnen gegeven worden d.m.v. woorden, gebaren of tekens door de medewerkers van de Havendienst (Airport Duty Managers, ADM) en beveiligingspersoneel. De ADM is te herkennen aan de oranje hesjes of jassen met opschrift 'Airport Authority'. Beveiligingspersoneel beschikt over gele hesjes met opschrift 'Security'.
- Verschaf informatie aan deze medewerkers wanneer je daarom wordt gevraagd.
- Bedien en gebruik bedrijfsmiddelen te allen tijde volgens de geldende voorschriften.
- Zet al het rollend materieel op de rem zodat het niet kan wegwaaien of weggrollen.
- Meld lekkage van olie of brandstof altijd bij de Havendienst **(050-309 7014)**.

- Loop/rijd nooit achter een vliegtuig langs die de motoren gaat starten of heeft gestart (blast!). Dit zie je aan de ontstoken anti-collision lights¹.
- Controleer voor aankomst en na vertrek van een vliegtuig dat deel van het platform op FOD²

Afval en FOD

Afdekplastic, kartonnen dozen, vuilniszakken, koffiebekertjes etc. zijn allemaal voorbeelden van zwerfvuil dat ongewenst kan voorkomen op het platform. In de luchtvaart noemen wij dit Foreign Object Debris (FOD). Dit FOD kan leiden tot ernstige ongelukken en zware schades. Zwerfvuil hoort niet op het platform, maar in de afvalbakken.

FOD ZIEN IS FOD OPRUIMEN!!

Ter voorkoming van FOD zijn er enkele simpele regels opgesteld:

- Gooi afval altijd in de daarvoor bestemde afvalbakken en containers.
- Sluit de klep van afvalbakken en containers altijd goed af.
- Zorg ervoor dat jouw afhandelingsmaterieel en afval niet kan wegwaaien.
- Dek open laadbakken van voertuigen altijd af met een net.

VERBODEN!

Algemeen

- Blokkeer nooit tankauto's.
- Breng geen mensen in gevaar.
- Breng nooit de orde of veiligheid in gevaar.
- Breng geen schade toe aan materieel.
- Maak geen foto-, video- en filmopnamen zonder toestemming.
- Passeer nooit de 60cm brede rode klaringslijn zonder toestemming van de ADM en/of de Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) in de toren.
- Plaats of verplaats afzettingen nooit zonder toestemming van de ADM.
- Begeef je nooit zonder toestemming in een gebied dat is afgezet voor bouw- of onderhoudswerkzaamheden.

Vogels

In het Landingsterrein vormen vogels een groot risico voor luchtvaartuigen. Ze kunnen bijvoorbeeld in de motoren opgezogen worden. Dat brengt enorme gevaren en kosten met zich mee. Vogels zijn dus niet gewenst op Groningen Airport Eelde. Doe daarom niets dat vogels aantrekt. Gooi overgebleven etenswaren niet op de grond, maar in de afvalbakken. Zorg ook dat vogels geen kans krijgen om vuilniszakken kapot te maken.

VOER GEEN VOGELS!!

- Het is verboden om vogels, wild of ander gedierte te voeren en/of te lokken.

¹ Anti-collision light = rode lampje boven en onder op de romp van het vliegtuig.

² FOD = Foreign Object Debris; elk object dat op een ongepaste locatie wordt aangetroffen en dat apparatuur kan beschadigen en personen kan verwonden. FOD omvat een breed scala aan materiaal, waaronder boutjes & moertjes, koffer labels etc. Zie ook [hoofdstuk 7](#).

3.3 Verkeersregels

Op airside gelden veelal dezelfde verkeersregels als op de openbare weg (Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens 1990). Daarnaast zijn er een aantal extra regels op airside. Die extra regels worden in dit hoofdstuk op een rijtje gezet.

VERPLICHT!

- Houd je altijd aan de regels bij markeringen, belijningen en borden.
- Bij voertuigen en/of equipment heeft het verkeer op de dienstweg(en) voorrang op het verkeer komend van de platformen.
- Stop daar waar dit staat aangegeven.

VERBODEN!

- Doorkruis nooit passagiers die van en naar het vliegtuig worden begeleid.
- Rijd nooit harder dan 30 kilometer per uur op de rand- en dienstwegen.
- Rijd nooit harder dan 15 kilometer per uur op de platformen.
- Rijd nooit harder dan stapvoets (ca. 5km/h) op de vliegtuigopstelplaats (VOP) of voor de terminal.
- Trek met een bagagetrekker nooit meer dan 4 bagagewagens of 3 containerdolly's.
- Parkeer, reinig of repareer nooit voertuigen buiten de daartoe aangewezen plaatsen.
- Niet meerdere VOP's gelijktijdig doorkruisen (maximaal één aangrenzende VOP mag overschreden worden) – gebruik de dienstweg.
- Parkeer niet bij een doorgetrokken gele streep.

3.3.1 Voorrangsvolgorde

Op airside geldt de volgende voorrangsvolgorde:

1. Startende of landende luchtvaartuigen.
2. Voertuigen van hulpverleners (politie, KMar, (luchthaven)brandweer en ambulances met blauw zwaailicht en/of sirene.
3. Taxiënde luchtvaartuigen en begeleidende motorvoertuigen.
4. Passagiers die te voet van en naar luchtvaartuigen worden begeleid.
5. Gesleepte luchtvaartuigen.
6. Andere voertuigen.

3.3.2 Regels voor bestuurders

- Zet het voertuig altijd op de hand- of parkeerrem wanneer je uitstapt.
- Zet de motor van een voertuig uit wanneer je enkele minuten of langer uitstapt.
- Zorg ervoor dat er geen voorwerpen van het voertuig kunnen vallen en zorg dat het voertuig geen olie, brandstof of andere vloeistoffen verliest.
- Bestuur een voertuig alleen als je in het bezit bent van een geldig rijbewijs inclusief de rijbevoegdheid 'L1', 'L2' of 'P'. Zie hiervoor ook het Handboek Landingsterrein & Platformen.

3.4 Veiligheidsregels conform de Arbowet

Op het platform werken werknemers van verschillende bedrijven en bedrijfsonderdelen. Er wordt gewerkt op hoogte, met gevaarlijke stoffen, met machines maar ook met veel verschillende soorten rijdend materieel.

Bovendien kun je worden blootgesteld aan hoge geluidsniveaus of aan dieselmotoremissie (DME) & vliegtuigmotoremissie (VME). Dit kan schadelijk zijn voor de gezondheid. Om letsel en schade zoveel mogelijk te voorkomen dienen werknemers op de hoogte te zijn van en zich te houden aan de veiligheidsregels uit de Arbowet.

Jouw werkgever kent de omstandigheden en is verantwoordelijk voor de verstrekking van de juiste kleding en materialen die voor jouw werk verplicht zijn.

Op het platform kunnen persoonlijke beschermingsmiddelen bestaan uit:

- Gehoorbescherming.
- Veiligheidsschoenen.
- Werkhandschoenen.
- Hoge zichtbaarheidskleding (HVC).
- Veiligheidsbril.
- Mondkapje.

Op airside is het dragen van hoge zichtbaarheidskleding altijd verplicht.

3.4.1 Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM)

Persoonlijke beschermingsmiddelen worden gebruikt door werknemers die beroepen uitoefenen waar risico's aan verbonden zijn, om letsel en lichamelijke schade te voorkomen. Het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen is de meest directe manier om arbeidsrisico's te verminderen.

Persoonlijke beschermingsmiddelen beschermen vaak maar een beperkt gedeelte van het lichaam zoals ogen, oren, ademhaling, handen, of voeten. Ze zijn gericht op specifieke gevaren zoals aanraken, doorboren, te hoog geluidsniveau, giftige stoffen, enzovoort. Persoonlijke beschermingsmiddelen dienen geen nieuwe gevaren te introduceren door bijvoorbeeld beperkte bewegingsvrijheid of gelimiteerd zicht.

Groningen Airport Eelde kent verschillende locaties waar het dragen van sommige PBM verplicht is voor het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden. Een draagplicht kan ook gelden voor bepaalde functies en/of een bepaald gebied dat betreden wordt (denk hierbij aan het dragen van HVC-kleding op airside). Overleg met je leidinggevende voor gebruik van PBM in jouw werkgebied.

Het is belangrijk dat je deze beschermingsmiddelen altijd goed opbergt als je ze niet gebruikt. Wanneer je tijdens de werkzaamheden op het platform een pet draagt (bijvoorbeeld tegen de zon) dan dien je deze altijd goed te bevestigen aan je kleding. Het dragen van een pet die niet vast zit is niet toegestaan.

3.5 Opstellen van Afhandelingsmaterieel

VERPLICHT!

- Afhandelingsmaterieel voor de volgende vlucht moet buiten de betreffende VOP worden opgesteld.
- Zet afhandelingsmaterieel bij een vliegtuig zo neer dat in- en uitstappende passagiers niet worden gehinderd.
- Volg altijd de aanwijzingen van de Marshaller op.

VERBODEN!

- Plaats afhandelingsmaterieel nooit onder de vleugels van een vliegtuig.

3.6 Vliegtuigopstelplaatsen (VOP's)

Locatie	Naam	Type	Lay-out	Bijzonderheden
A-platform	A11	Power in - out Power in - out	Volledig code C Volledig code E	Code E alleen beschikbaar indien A12 leeg is
A-platform	A12	Power in - out	Volledig code C	
A-platform	A13	Power in - out	Volledig code C	
A-platform	A14	Power in - out	Volledig code C	
A-platform	A15	Power in - out	Volledig code C	

Locatie	Type	Lay-out	Bijzonderheden
J-platform	Power in - out	Code B	Max wingspan 24 meter
K-platform	Power in - out	Code A	Max wingspan 15 meter
L-platform	Power in - out	Code C	Max wingspan 36 meter

*Parkeergeleidingssysteem op de VOP's is d.m.v. Marshaller of Follow-me.

3.6.1 Als het vliegtuig aankomt

VERPLICHT!

- Wacht (met je materieel en voertuigen) totdat de marshaller gereed is, de wielblokken zijn geplaatst, de motoren zijn uitgezet en het anti-collision light is gedoofd.

VERBODEN!

- Kom nooit zonder reden op de VOP.
- Plaats geen onnodig materieel, voertuigen en objecten op de VOP.
- Belemmer nooit het zicht tussen het vliegtuig en de marshaller.
- Wacht tot de marshaller gereed is.
- Rijd en/of loop nooit tussen een aankomend vliegtuig en de marshaller door.
- Zet materieel niet in de blast-area.

Uitzonderingen:

- Sommige personen mogen wél de VOP betreden voordat de vliegtuigmotoren zijn uitgezet. Deze personen zijn: de marshallers en de personen die de wielblokken leggen en GPU³ aansluiten.

3.6.2 Tijdens het tanken van het vliegtuig

Bij het tanken van vliegtuigen kunnen grote risico's ontstaan. Alleen door veilig te werken blijven risico's zo klein mogelijk. Daarom is het belangrijk dat iedereen op het platform zich aan regels houdt. Zorg er ook voor dat de tankdienst ongehinderd kan werken. Met name in de tankzone is dit erg belangrijk. De tankzone is een gebied met een straal van 3 meter rond de vul- en ontluuchtingspunten van het vliegtuig, hydrantpits, de tankwagen en de gebruikte slangen.

VERPLICHT!

- Volg de aanwijzingen van de tanker en/of de brandweer strikt op.

VERBODEN!

- Blokkeer nooit de vluchtroute van een tankauto.
- Zet nooit onnodig voertuigen stil binnen de tankzone.
- Geen GPU opstellen, starten, aansluiten of afkoppelen.
- Vul een GPU nooit bij met brandstof.
- Gebruik nooit flitslampjes of elektronenflitsers.
- Gebruik of test nooit elektrische apparatuur zoals een boordradio, boordradar en navigatieapparatuur.
- Rij nooit met voertuigen tussen het vliegtuig en de tankauto door.
- Verricht nooit brandgevaarlijke werkzaamheden.

³ GPU = Ground Power Unit, equipment dat een vliegtuig van stroom voorziet – zie ook [hoofdstuk 7](#)

3.6.3 Wanneer het vliegtuig vertrekt

VERPLICHT!

- Zet alle materieel dat niet bij het vertrek van het vliegtuig betrokken is buiten de VOP.
- Ruim alle vuilnis, afval, gevaarlijke stoffen of andere stoffen op.

Zodra het anti-collision light gaat branden:

- Verlaat de VOP.
- Laat de VOP schoon achter.
- Geef het vliegtuig te allen tijde voorrang en rijd er niet achterlangs.

Uitzonderingen:

- Een GPU of ASU (Air Starter Unit) mag wél op de VOP staan wanneer de vliegtuigmotoren worden opgestart.
- Je mag op de VOP blijven wanneer je betrokken bent bij de startprocedure van een vliegtuigmotor.

3.7 Sneeuw en gladheid

Teneinde te voorkomen dat sneeuw en gladheid het luchthavenproces verstoort, gelden in de winterperiode aanvullende regels.

- Laat geen afvalwater ondoordacht uitstromen op de grond en zorg ervoor dat bij waterbevoorrading geen vloeistof wordt gemorst.
- Vermijd het rijden over nog niet geruimde besneeuwde delen indien dit niet noodzakelijk is. Hiermee wordt voorkomen dat de sneeuw aan het oppervlak gaat kleven en niet meer verwijderd kan worden.
- Voer voldoende verlichting en draag hoge zichtbaarheidskleding.
- Pas je snelheid aan de weersomstandigheden aan.
- Meld gevaarlijke situaties bij de Havendienst op 050-3097014.

De operationele processen en taakomschrijvingen tijdens de winterperiode worden uitgebreid behandeld in het Aerodrome Snow Plan GAE.

3.8 Mist, storm- en onweersverwachting

Wanneer van toepassing, geeft het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI) in de Bilt (weerkamer) een mist, storm- of onweersverwachting door aan de Havendienst. Deze informeert betrokken partijen en neemt onderstaande maatregelen ten aanzien van handhaving van orde en veiligheid, ter voorkoming van letsel aan personen en/of schade aan GAE-eigendommen en eigendommen van derden.

Bij onweerswaarschuwing en andere extreme weersomstandigheden:

- Alle werknemers, operationele diensten en op GAE gevestigde airside bedrijven dienen op tijd te worden ingelicht over het naderende onweer en/of storm.
- In belang van de veiligheid van alle werknemers en passagiers geldt tijdens onweer en andere extreme weersomstandigheden een algeheel **afhandelingsverbod** op GAE. Dit verbod is van toepassing op de onbeschermd omgeving van de gehele airside.
- Tijdens een afhandelingsverbod is het verboden activiteiten te verrichten in een onbeschermd omgeving op airside.
- Personen die zich tijdens een afhandelingsverbod in een vliegtuig bevinden moeten in het vliegtuig blijven totdat het verbod is opgeheven.
- Een afhandelingsverbod wordt door de ADM afgekondigd, -indien er binnen een cirkel met een straal van 3NM (5Km) onweer boven GAE voorkómt of elektrische ontladingen zijn waargenomen.
- Tijdens een afhandelingsverbod mogen er geen activiteiten op of rond een VOP plaatsvinden; - Blokken mogen niet meer geplaatst worden na aankomst van het vliegtuig. - Tanken wordt stopgezet. - Het platform is tijdens een onweerwaarschuwing voor eenieder verboden terrein, alle activiteiten in het vliegtuig kunnen wel normaal doorgang vinden. - Aanwijzingen van de ADM dienen onverwijld te worden opgevolgd.

Bij mist (Low visibility procedures):

Om de luchtvaartoperatie zo veilig mogelijk te houden tijdens mist of verminderd zicht door weersomstandigheden zijn er diverse procedures opgesteld. Wanneer het zicht onder een bepaalde waarde komt dan spreken we van Low Visibility. Wanneer er een Low Visibility procedure van kracht is dan onderhoudt de ADM nauw contact met de LVNL en de KNMI. De ADM zal steeds de betrokken partijen op de luchthaven informeren.

3.9 De kracht van vliegtuigmotoren

Draaiende vliegtuigmotoren veroorzaken door de enorme stuwkracht en zuigkracht soms sterke wervelingen. Je wordt al snel van je voeten geblazen, containers en pallets kunnen gaan bewegen en allerlei soorten afval kan in de motoren worden gezogen. Ook voertuigen kunnen worden weggeblazen. Zet jouw voertuig daarom altijd op de handrem of parkeerrem als je uitstapt. Houd hiermee rekening als je werkt in de buurt van een vliegtuigmotor. Werk op veilige afstand en laat geen voorwerpen of materiaal rondslingeren.

Belangrijk: Loop nooit voor draaiende motoren langs!

3.10 Voetgangersbeleid

Alle personen die zich te voet op airside begeven, dan wel verplaatsen, dienen zich zoveel mogelijk te beperken tot de daarvoor aangegeven looppaden, zebraleden en/of de VOP.

3.11 Start-up verbod

In geval van onmiddellijke noodzaak (bv. dreiging van gevaar of beslaglegging) zijn de volgende toezichthoudende instanties, organen of personen bevoegd het bedienen of opstijgen van luchtvaartuigen te verbieden of te beletten:

- Landelijke eenheid van de politie
- Airport Manager of diens vervanger namens de exploitant
- Inspectie Leefomgeving en Transport

4 Markeringen & bebording

4.1 Inleiding

Ten behoeve van de veiligheid op GAE zijn er op de platformen en de VOP's diverse markeringen & bebording aangebracht. Iedereen die werkzaam is op airside dient de betekenis van deze markeringen & bebording te kennen.

De betekenis van markeringen, bebording en verlichting in het landingsterrein (manoeuvring area) zijn buiten beschouwing van dit handboek gelaten. De rijbevoegden voor dit deel van de luchthaven volgen hier een aparte training voor waarin dit wordt behandeld.

4.2 Markeringen airside

Hieronder volgt een overzicht van de markeringen die je op GAE tegenkomt op de platformen en de VOP's. Door middel van een foto en beschrijving wordt de betekenis van deze markeringen uitgelegd.

4.2.1 Rode klaringslijn

Een ononderbroken brede rode lijn van 60 cm breed. Deze lijn geeft de begrenzing aan tussen de platformen en de rijbanen. Deze mag nooit zonder toestemming van de luchtverkeersleiding overschreden worden.

RODE KLARINGSLIJN

4.2.2 Platform veiligheidslijn

Een ononderbroken rode lijn van 20 cm breed. Deze lijn dient om vliegtuigen voldoende klaring te garanderen bij het in en uit taxiën van een opstelplaats. Met uitzondering van de Marshaller mag deze lijn nooit overschreden worden tijdens het manoeuvreren van het vliegtuig.

4.2.3 Vliegtuigopstelplaats (VOP)

Gebied afgebakend door een platform veiligheidslijn, aangegeven door een opstelplaats letter + volgnummer, bijvoorbeeld A15 of A12.

4.2.4 Vliegtuig inrijdlijn

Een ononderbroken zwart & gele lijn (15 cm breed). Deze lijn geeft de taxi route voor een vliegtuig naar de opstelplaats aan.

4.2.5 Stopstreep

Plaats waar het neuswiel van een vliegtuig geparkeerd dient te worden.

4.2.6 Uitlijningsbalk

Een zwart & gele lijn (15 cm breed) die samenvalt met de verlengde hartlijn van het vliegtuig in gespecificeerde parkeerpositie. Deze lijn is zichtbaar voor de piloot tijdens het laatste deel van de parkeermanoeuvre.

4.2.7 Aanduiding draairichting

Een pijl ter hoogte van de positie van de piloot (gezagvoerder) die de draairichting en het begin van de bocht aanduidt.

4.2.8 Vliegtuig uitrijdlijn

Een ononderbroken zwart & gele lijn (15 cm breed). Deze lijn geeft de taxi route voor een vliegtuig naar de taxibaan aan.

4.2.9 Oversteek

Kruising van een rijbaan met een randweg of een platform, aangegeven door middel van een stopstreep met het opschrift 'stop'.

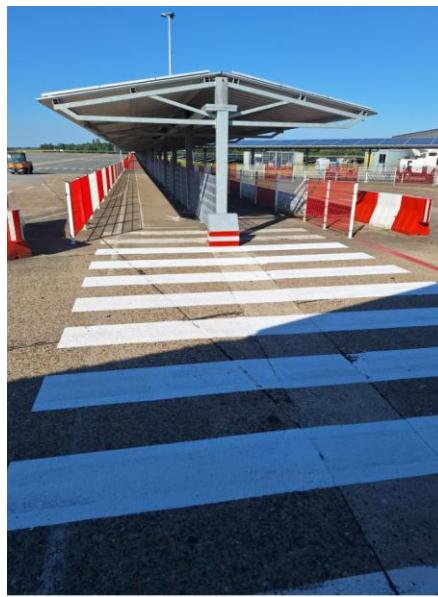
4.2.10 Dienstweg

Dienstwegen zijn aangelegd voor het gebruik van grondvoertuigen en ander equipment en om deze te scheiden van vliegtuigen. Deze markering is wit, ten minste 10 cm breed welke aan de rand (platformzijde) doorgetrokken is en in het midden onderbroken.

4.2.11 Voetgangersoversteekplaats

Met een zebraapad aangegeven stuk van een dienstweg bedoelt voor het oversteken tijdens het in- en uitstappen van passagiers.

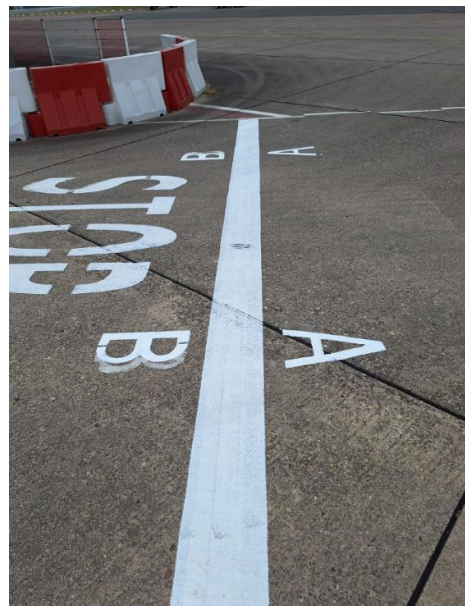
4.2.12 Looproute passagiers

Door middel van een corridor en markering aangegeven looproute voor passagiers. Dit voor een veilige verplaatsing van de terminal naar een VOP en vice versa.

4.2.13 Grensgebied airside sectoren

Het grensgebied van de verschillende airside sectoren is aangegeven d.m.v. een combinatie van een witte lijn met witte letters corresponderend met de betreffende sector. Voor een complete beschrijving van de beschermde gebieden op GAE zie [hoofdstuk 2.3](#).

4.3 Bebording airside

Hieronder volgt een overzicht van de bebording die je op GAE tegenkomt op de platformen en de VOP's. Door middel van een foto en beschrijving wordt de betekenis van deze bebording uitgelegd.

4.3.1 Stop controle

Het grensgebied met SRA-CP wordt middels een "STOP Controle" bord aangegeven. Hier meld je je bij de beveiliging. Voordat je SRA-CP betreedt moet je verplicht een toegangscontrole & beveiligingsonderzoek ondergaan. Dit geldt ook voor het voertuig als je die bij je hebt.

4.3.2 Stop no entry

Het grensgebied tussen Demarcated Area en SRA-CP wordt ook aangegeven middels een "STOP NO ENTRY" bord. Bij twijfel of SRA-CP actief is, bel altijd de Havendienst. Het telefoonnummer (+31 50-3097014) staat op het bord vermeld. Zie ook [hoofdstuk 2.3](#).

4.3.3 Aircraft Charging

Aan het einde op platform K hangt het "AIRCRAFT CHARGING" bord. Dit is een parkeerplek waar één elektrisch vliegtuig tegelijkertijd kan opladen. Deze oplaadplek is voorzien van een 16 ampère en een 32 ampère aansluiting.

4.4 Overige voorzieningen airside

Naast de bovenstaande markeringen & bebording kom je op GAE ook de volgende belangrijke voorzieningen tegen op de platformen en de VOP's.

4.4.1 Brandblussers en bluswagens

De platformen en VOP's op GAE zijn voorzien van brandblussers en bluswagens. Zie het BHV-plan GAE voor een compleet overzicht hiervan.

Brandblusser

Bluswagen

4.4.2 Afvalbakken en containers

Op airside staan diverse afvalbakken en containers. Gebruik deze voor al het afval wat je op airside aantreft. Dit ter voorkoming van FOD. [Zie ook hoofdstuk 3.2.](#)

4.4.3 Windzak

Naast platform A tussen de entrees naar platform J en platform K staat een windzak. Deze windzak geeft de windrichting en de windsnelheid aan en is een belangrijk hulpmiddel bij het parkeren van luchtvaartuigen.

4.4.4 Lichtmasten

Op de diverse platformen is platformverlichting aanwezig. De lichtmasten op platform A, K en L worden bediend door de Havendienst en zorgen voor een veilige operatie in het donker.

5 Acties bij

5.1 Inleiding

Onderstaand een opsomming van de te nemen acties onder bepaalde omstandigheden. Dit is geen volledige beschrijving van de uitvoering en ondersteuning van de bedrijfshulpverlening op GAE. Hiervoor verwijzen we graag naar het BHV-plan GAE.

5.2 Brand

- Meld de brand onmiddellijk via het brandmeldsysteem of bel **112** en de Havendienst op nummer **050-3097014** of via de portofoon (HVD-kanaal).
- Meld de aard en locatie van het incident en of er slachtoffers zijn (zo ja, hoeveel).
- Geef je naam door en hoe je te bereiken bent.
- Indien in het bezit van BHV, pak een hesje, blusmiddelen, verbandtrommel, AED etc. en ga ter plaatse.
- Probeer een beginnende brand te blussen, maar breng jezelf nooit in gevaar.
- Indien (luchthaven)brandweer aanwezig: draag de leiding over.
- Bij sein ontruiming: start de ontruiming.
- Help zonodig anderen, maar denk altijd aan je eigen veiligheid.
- Wacht met ontruimde personen op de verzamelplaats.
- Houd de Havendienst op de hoogte van de situatie en geef veranderingen in de situatie door.
- Voer eventuele vervolgacties uit en meld bij de Havendienst of er, en zo ja, welke blusmiddelen er zijn gebruikt.

5.3 Ongeval

- Meld het ongeval onmiddellijk via de Havendienst op nummer **050-3097014** of via de portofoon (HVD-kanaal).
- Meld de aard en locatie van het incident en of er slachtoffers zijn (zo ja, hoeveel).
- Geef je naam door en hoe je te bereiken bent.
- Indien in het bezit van BHV, pak je hesje en ga met een verbandtrommel, AED en/of overige BHV-middelen ter plaatste.
- Denk altijd aan je eigen veiligheid.
- Verleen EHBO.
- Indien ambulance aanwezig: draag de leiding over.
- Houd de Havendienst op de hoogte van de situatie en geef veranderingen in de situatie door.
- Voer eventuele vervolgacties uit en meld bij de Havendienst of er, en zo ja, welke BHV-middelen zijn gebruikt.

5.4 Ontruiming

- Verlaat bij een ontruiming onmiddellijk het gebouw via de aangegeven vluchtwegen.
- Maak geen gebruik van een lift.
- Volg de instructies van de BHV-er op.
- Zorg dat eventueel bezoek, met jouw als begeleider, het pand verlaat.
- Ga naar de verzamelplaats
- Blijf op de verzamelplaats en wacht op nadere instructies.

5.5 Storingen en schades

- Meld storingen en schades onmiddellijk bij de Havendienst op nummer **050-3097014**.
- Zorg altijd voor je eigen veiligheid. Wanneer je eigen veiligheid in gevaar komt, verlaat dan onmiddellijk de plaats van incident.

5.6 Incidenten en onveilige situaties

- Meld het incident of de onveilige situatie onmiddellijk bij de Havendienst op nummer **050-3097014**.
- Meld ook verdachte voorwerpen of goederen via dit telefoonnummer.
- Meld het incident of de onveilige situatie via de website van GAE. Indien gewenst kan dit anoniem.

5.7 Vloeistoflekkage

- Meld de lekkage onmiddellijk bij de Havendienst op nummer **050-3097014**.
- Probeer de lekkage te beperken maar breng jezelf nooit in gevaar.
- Rijd of loop niet door gelekke vloeistoffen.

6 Sancties

6.1 Inleiding

Zonder regels zouden zich op airside snel gevaarlijke situaties kunnen voordoen. Op het overtreden van de regels staan dan ook sancties. Voor een compleet overzicht van regels en sancties raadpleeg het Luchthavenreglement GAE en het Toegangsreglement GAE. Beide reglementen kan je downloaden op de website van GAE. Voor werknemers van GAE staan ook sancties in de Collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) GAE.

6.2 Onmiddellijke inname luchthavenidentiteitskaart

Bij ernstige overtredingen kan de LHIK onmiddellijk ingenomen worden. Men dient zich direct daarna samen met de leidinggevende te melden bij de Airport Manager of diens vervanger van GAE. Deze kan, afhankelijk van de ernst van de overtreding, de LHIK direct intrekken. Het intrekken van je LHIK heeft gevolgen voor je werkzaamheden als werknemer op GAE.

Wanneer voertuigen niet voldoen aan de gestelde eisen of buiten de afgesproken periode of plaats op airside aanwezig zijn, kunnen deze voor rekening van de eigenaar/bestuurder door GAE worden verwijderd.

6.3 Wie deelt de sancties uit

Op GAE wordt het toezicht op veiligheid door en namens de Airport Manager uitgevoerd door de ADM's en beveiligingspersoneel. Zij mogen je staande houden en incidenten rapporteren. Hoe je deze werknemers herkent staat beschreven in [hoofdstuk 3.2](#).

6.4 Voorbeelden van (ernstige) overtredingen

Tot (ernstige) overtredingen worden o.a. gerekend:

- Roken op airside en in de terminal. Ook het gebruik van elektrische sigaretten zijn hier verboden;
- Ongeautoriseerd gebruik van sleep-, veld-, rij- of andere bevoegdheden;
- Moedwillige vervuiling;
- Gebruikmaken of onder invloed zijn van alcohol en/of verdovende middelen;
- Grove nalatigheid of grove onachtzaamheid;
- De veiligheid ernstig in gevaar brengen;
- Het onbeheerd achterlaten van gevaarlijke gereedschappen of werktuigen;
- Het blokkeren van vluchtwegen en het aan het oog onttrekken van vluchtwegbebording;
- Het onklaar maken of onbereikbaar maken van brandblusmiddelen of andere middelen aanwezig ter bescherming van de veiligheid van personen en/of goederen;
- Negeren van anti-collision lights van een luchtvaartuig;
- Het niet zichtbaar dragen van de LHIK;
- De LHIK gebruiken voor privédoeleinden;
- Het niet opvolgen van aanwijzingen en/of gegeven instructies;
- Het zich trachten te onttrekken aan securitymaatregelen;
- Het bewust handelen in strijd met wet- en regelgeving en/of voorschriften.

7 Woordenlijst

Verklaringen van in dit handboek meest voorkomende begrippen, woorden en afkortingen.

AIRPORT DUTY MANAGER (ADM)

Dienstdoende Havendienst medewerker die namens de Airport Manager toezicht houdt op de veiligheid en de goede orde daarop en de dagelijkse gang van zaken op het luchthaventerrein.

AIRSIDE

Het gedeelte van GAE dat gebruikt wordt voor landen, starten, taxiën, slepen, parkeren en afhandelen van vliegtuigen, passagiers en vracht.

ANTI-COLLISION LIGHT

Rode (of witte) knipperlichten onder/boven op een luchtvaartuig. Wanneer deze lichten branden, zijn de motoren aan of worden gestart.

BEDRIJFSHULPVERLENING (BHV)

Organisatie van hulpverleners die zijn opgeleid om in geval van een bedreigende situatie snel en adequaat hulpverlenend op te treden teneinde letsel en/of materiële schade te voorkomen dan wel zoveel mogelijk te beperken.

BESCHERMD GEBIED

Gedeeltes van GAE die niet zomaar voor iedereen toegankelijk zijn. Bijvoorbeeld: SRA-CP, demarcated area, clean area, bagagegebieden en technische ruimten.

DEMARCATED AREA

Beperkt toegankelijk gebied die daartoe door de exploitant als afgebakende zone is aangewezen, dat niet openbaar is en waarvoor volledige controle op toegangsverlening geldt.

FOLLOW-ME

Procedure waarbij de Havendienst in het voertuig (Airport 1) de lichtbak follow-me activeert om luchtvaartuigen te begeleiden.

FOREIGN OBJECT DEBRIS (FOD)

Elk object/voorwerp dat op een ongepaste locatie wordt aangetroffen en dat apparatuur kan beschadigen en personen kan verwonden.

HOLD BAGGAGE SCREENING (HBS)

Proces waarbij alle ingecheckte ruimbagage geïnspecteerd wordt.

GAE

Groningen Airport Eelde.

GROUND POWER UNIT (GPU)

Verrijdbare stroomvoorziening voor geparkeerde vliegtuigen.

HAVENDIENST (AIRPORT OFFICE)

Toeziichts- en coördinatiecentrum voor alle airside-gebruikers. De afdeling die belast is met de operationele toezicht op het luchthavenproces en toezicht daarop houdt namens de Airport Manager. Dit is tevens het meld- en informatiepunt voor alle bij dit proces betrokken partijen.

INCIDENT

Voorval dat de veiligheid en/of orde, heeft verstoord, verstoord of kan verstoren.

LHIK

Luchthavenidentiteitskaart.

MARSHALLER

Persoon die een luchtvaartuig aanwijzingen geeft bij het parkeren.

ONGEVAL

Voorval met (ernstige) gewonden, dodelijk afloop of (ernstige) schade.

PERIFERIEBEVEILIGING

Beveiligingsmaatregelen zoals een hekwerk die de grens aangeeft tussen de delen van het luchtvaartterrein die wél en delen die niet voor publiek toegankelijk zijn.

RIJBAAN

Gedeelte waar luchtvaartuigen taxiën en/of gesleept worden.

SRA-CP

Staat voor 'Security Restricted Area – Critical Part'. Dit betreft een onderdeel van het Airside beschermd gebied waarvoor een volledige toegangscontrole en beveiligingsonderzoek geldt.

TANKZONE

Gebied met een straal van 3 meter rond de vul- en ontluchtingspunten van het vliegtuig, hydrantpits, de tankwagens en de gebruikte slangen. Zie ook [hoofdstuk 3.6.2](#).

TERMINAL

Het gebouw van GAE met o.a. de passagehal (voorhal), de aankomst- en vertrekhal en het restaurant.

VOP

Vliegtuigopstelplaats.